

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 135/2745
komudagur 15.5.2008

Reykjavík 13. maí 2008

Til allsherjarnefndar Alþingis
Pskj. 833 – 532 mál. 135. löggjafarþing 2007–2008.

Umsögn um frumvarp um breytingu á lögum um staðfesta samvist, nr. 87/1996, með síðari breytingum.

Samtökin '78 fagna framkomnu frumvarpi um breytingu á lögum um staðfesta samvist. Með lagabreytingunni fá samkynhneigð pör val um stofnun staðfestrar samvistar hjá trúfélögum eða borgaralegum vígslumönnum. Sá möguleiki að geta staðfest samvist sína hjá trúfélagi skiptir mörg samkynhneigð pör miklu máli og hefur djúpa tilfinningalega þýðingu.

Samtökin '78 gera þó athugasemdir við þrennt í frumvarpinu:

- 1) Frumvarpið gerir beinlínis ráð fyrir því að prestar og forstöðumenn skráðra trúfélaga geti neitað samkynhneigðum pörum sem til þeirra leita um þjónustu. Vegna sérstakrar stöðu Þjóðkirkjunnar og presta hennar sem opinberra starfsmanna þá er slík heimild – til þess beinlínis að synja tilteknum samfélagshópi um þjónustu – bæði alvarleg og hugsanlega einnig brot á jafnræðisreglu stjórnarskrárinnar. Samtökin '78 leggja því til þá breytingu á frumvarpinu að tekinn verði af allur vafi um rétt samkynhneigðra til þess að njóta þjónustu presta og forstöðumanna skráðra trúfélaga til jafns við gagnkynhneigða.
- 2) Í frumvarpinu er ekki gert ráð fyrir breytingu til samræmis við 19. gr. hjúskaparlaganna, þ.e. því að starfsmenn íslenskra sendiráða og ræðismenn Íslands erlendis hafi heimild til þess að staðfesta samvist (þá samkvæmt íslenskum lögum og með íslenskum réttaráhrifum). Þá gerir frumvarpið ekki ráð fyrir breytingu til samræmis við 20. gr. hjúskaparlaganna þar sem kveðið er á um að heimilt sé að veita erlendum prestum og ræðismönnum erlendra ríkja leyfi til þess að framkvæma hjónavígslu hér á landi. Samtökin '78 leggja til að heimild vígslumanna til þess að staðfesta samvist samkynhneigðra verði að öllu leyti sú sama og gildir í hjúskaparlögunum, eða alls staðar þar sem kostur er samkvæmt milliríkjasamningum Íslands og annarra ríkja.
- 3) Í frumvarpinu er hugtakið „staðfesting samvistar“ og „staðfesting“ notað í stað „vígslu“ líkt og gert er í hjúskaparlögum gagnkynhneigðra. Slíkt skýtur skökku við enda er með frumvarpinu verið að veita prestum og forstöðumönnum trúfélaga „er hafa vígsluheimild“ þennan rétt. Samtökin '78 leggja til að í stað orðanna „staðfestingu samvistar“ komi „vígja í staðfesta samvist“ og að orðum greinum laganna um staðfesta samvist verði breytt til samræmis þar sem við á.

Lög um staðfesta samvist voru á sínum tíma stórkostlegt skref í þá átt að bæta réttarstöðu samkynhneigðra og styrkja fjölskyldurétt þeirra. Forysta Samtakanna '78 barðist heilshugar fyrir því að þau yrðu að veruleika en horfðist jafnframt í augu við þann sára sannleika að í þeim fólust takmarkanir sem vitnuðu um tregðu löggjafans til að virða og viðurkenna það að öllum þegnum þjóðfélagsins bæri sami réttur. Með lögum um staðfesta samvist frá 1996 var samkynhneigðum pörum til að mynda beinlínis meinað að ættleiða börn og njóta þjónustu opinberra sjúkrastofnana til tæknifrjóvgunar. Þessar hindranir hafa fallið ein af annarri með breyttum viðhorfum, árið 2000 og árið 2006. Verði fyrirliggjandi frumvarp að lögum þá liggur fyrir að svo til eini lagalegi

munur á hjúskaparlögum gagnkynhneigðra og staðfestri samvistar samkynhneigðra verður sá að prestar og forstöðumenn trúfélaga geta beinlínis neitað fólki um þjónustu samkvæmt hinum síðarnefndu lögum. Eftir sem áður verður hins vegar enginn munur á réttindum og skyldum gagnkynhneigðra hjóna og samkynhneigðra para í staðfestri samvist. **Í ljósi þess og ofangreindra athugasemda, þá skora Samtökin '78 á Alþingi að þegar í stað verði hafin nauðsynleg undirbúningsvinna til þess að sameina lög um hjúskap fólks á Íslandi í einum og sama lagabálkinum. Slík breyting myndi tryggja fullkomna samræmingu á löggjöf allra þeirra sem ganga vilja í hjónaband og senda um leið skýr skilaboð til samkynhneigðra og fjölskyldna þeirra um að þeim beri að öllu leyti sami réttur og öðrum þjóðfélagsþegnum.**

Þrátt fyrir ofangreinda annmarka frumvarpsins þá fagnar stjórn Samtakanna '78 engu að síður fyrirliggjandi frumvarpi sem enn einu skrefinu í þá átt að leiðrétta réttarstöðu samkynhneigðra til jafns við gagnkynhneigða.

F.h. stjórnar Samtakanna '78
félags lesbía og homma á Íslandi

Frosti Jónsson
formaður

Hrafnkell T. Stefánsson
framkvæmdastjóri